

Alain de Benoist

Judeofóbia - mindenki bűnös?

(Ford.: G.I.)MD 2005. X. 6.

antidogma.hu, cs, 2005/10/27

A szélsőjobboldali mozgalmak és a zsidókérdés elismert nemzetközi szaktekintélyének számító Pierre-André Taguieff francia történész nemrég monumentális, majdnem ezer oldalas könyvet jelentetett meg *Precheurs de haine. Traversée de la judéophobie planétaire* (A gyűlölet prédikátorai. Átkelés a világméretű zsidógyűlöleten, Mille et une nuit, Párizs 2004) címmel, amelyben a zsidók elleni előítéletek továbbélését és legújabb megjelenési formáit veszi górcső alá - nem mindennapi írói fantáziáról téve tanúbizonyságot. Alain de Benoist alapvető fontosságú elemző tanulmányban leplezte le az egyébként nagy leleplező hírében álló Taguieff vállalkozásának árnyoldalait. A téma fontosságára és hazai „kapcsolódási pontjaira” való tekintettel írását csaknem teljes terjedelmében közöljük. (G.I.)

Taguieff nem kevesebbet vél felfedezni, mint egy „planetáris kiterjedésű zsidóellenes ideológia felbukkanását”, amelyet „neojudeofóbiának” minősít. A neologizmusok közismert híveként könnyedén kimutatja, hogy a XIX. században Németországban feltűnt „antiszemitizmus” szó egy rosszul megalkotott kifejezés, mert szigorúan véve maguk az arabok is „szemiták”. Helyette a Leo Pinsker által már 1882 óta használt „judeofóbiát” ajánlja, amelynek kétségtelenül megvan az az érdeme, hogy kiemeli azt a szenvedélyes jelleget, amelyet Jean-Paul Sartre tett vezérelné (azt állítva 1946-ban megjelent *Réflexions sur la question juive* c. esszéjében, hogy az antiszemitizmus nem egy vélemény, hanem egy „szendély”), de ugyanakkor kilépteti az antiszemitizmust a büntethető kategóriák köréből, orvosi vagy patológiai tartalmat adva neki (a véleményt elvetik, sőt büntetik, miközben a fóbiát gyógyítják).

A nyugati országokban a „zsidók”, „izraeliek” és „cionisták” összekeverésén alapuló neojudeofóbia abból állna, hogy a zsidók ellen fordítja a rasszizmus vagy nácizmus hagyományos vádjait. Egyszerre „progresszista” és „antirasszista” lévén, a zsidókat és főleg az izraelieket „rasszistáknak”, sőt „náciknak” minősítve tehát egy „zsidóellenes antirasszizmus” felbukkanását jelezné. Ez az új judeofóbia ma egyrészt főleg az arab bevándorlásból származó fiatalok műve lenne - akik a palesztinok harcával azonosulva egy pótidentitást szándékoznak maguknak adni, amelyet nem találnak meg a francia társadalomban -, másrészt az Egyesült Államokkal és a cionizmussal egyaránt ellenséges harmadik világ-párti vagy antiimperialista aktivistáké, és mint ilyen, fokozatosan felváltaná a „hagyományos”, vallási vagy világi motivációjú antiszemitizmust, amelyet a közelmúltban különösen a szélsőjobb gerjesztett.

Ennek az új judeofóbiának a „kemény magja” Izrael és a cionizmus „lenácizása” lenne, amelyet Taguieff a radikális vagy abszolút „anticionista propaganda szívébe” helyez. Az „abszolút” anticionizmus az lenne, amely „Izrael Állam korlátlan delegitimációjának az alapján nyíltan vagy burkoltan a lerombolását vagy erőszakos megsemmisítését prédikálja”, a „rasszistaként”, „náciként” vagy „emberirtóként” megbélyegzett Izrael Állam „diabolizálása” vagy „szisztematikus becsmérése” révén tehát kétségbe vonná Izrael jogát a létezéshez és államként történő megsemmisítését célozná. Taguieff nem pontosítja, hogy vajon számára a „radikális” anticionizmus a judeofóbia egyszerű álarca - amely benne talált volna meg a módszert arra, hogy új ruhát szabjon magának - vagy egyfajta belső szükségszerűség révén elkerülhetetlenül a judeofóbiához vezet.

Taguieff tagadja, hogy az izraeli politika minden bírálását hitelteleníteni akarja. Azt állítja, hogy „két szuverén állam, az izraeli és a palesztin jövőbeli egymás mellett létezését” támogatja, odáig azonban nem megy el, hogy azt mondja: azoknak is ez a véleményük, akik téziseihez csatlakoznak. Állítása szerint csak a „radikális” vagy „abszolút” anticionizmust veszi célba. Akkor viszont nyilvánvalóan tudni kellene, hogy hol húzódik a határ a „legitim” és az „illegitim” cionizmus között, ami egy nehéz kérdés. Amikor Avraham Burg, a Knesszet volt elnöke azt írja a Yedioth Aharonoth nevű izraeli lapban, hogy „a cionista vállalkozás vége már az ajtónkban van”, és hogy „a zsidó nép túlélésért vívott kétezer éves harca egy telepes államra

korlátozódik, amelyet törvényen kívüli korrupciók erkölcsstelen klikkje irányít”, vajon radikális anticionizmusról tesz tanúbizonyságot? Amikor a liberális történész, Tony Judt kijelenti, hogy „Izrael káros a zsidók számára”, a judeofóbia vezérli őt? És Hannah Arendtet szintén, aki 1948-ban „rasszista sovinizmusról” beszélt a cionista eszmény kapcsán?

A zavar tovább nő, amikor azt tapasztaljuk, hogy Pierre-André Taguieff gyakorlatilag egyetlen példát sem ad a tekintetben, hogy szerinte milyen lehet a „legitim” anticionizmus, illetve amikor azt látjuk, hogy a „radikális” anticionizmusról általa adott meghatározás nagyon is kiterjesztő jellegű, minthogy magába foglalja a kétnemzetiségű vagy soknemzetiségű állam - Judah Magnes által már a '40-es években vallott - eszméjét éppúgy, mint „Izrael önvédelemhez való jogának bűnné nyilvánítását” (ekkor elég az „önvédelemhez” számítani az izraeli hatóságok által elrendelt bármilyen intézkedést ahhoz, hogy ennek az intézkedésnek a bírálását „judeofóbiaként” lehessen leleplezni) vagy „Izrael Állam polémikus azonosítását egy apartheid-rendszerrel”, amely szerinte valójában „annak lenne az előkészülete és az igazolása, amit igenis izraelocídiumnak kell nevezni”.

Taguieff maga is elismeri, hogy a között, amit legitim anticionizmusnak nevez, illetve az illegitim anticionizmus között „a kétértelműség tágas zónája bontakozik ki, lehetővé téve az egyik pólustól a másikig való észrevétlen átcsúszást”. Éppen ezen a „kétértelműségen” játszik ő maga is, hogy megteremtse a gyanú „tágas zónáját”. Ezenkívül, minthogy megállapítása szerint a „radikális” anticionizmus „nyíltan vagy burkoltan” is kifejeződhet, vagyis célzással vagy ki nem mondással, ebből teljesen természetesen arra következtet, hogy bármilyen „anticionista” beszédet „nem világosnak” lehet nyilvánítani - egy olyan kifejezést használva, amelyet ő igencsak jól ismer -, olyannyira, hogy az olvasó hajlamos a „legitim anticionizmusban” egyfajta mesterkélt pólust, egy összefüggéstelen, csupán a (hamis) szimmetria benyomásának megteremtésére használt absztrakciót látni. Erre még visszatérünk.

Az arab anticionizmust illetően Taguieff persze könnyedén idézheti az eszelősebbnél eszelősebb szövegeket, amelyek az arab-muzulmán világban elterjedt zsidóellenes sztereotípiákat tanúsítják. Azt is könnyedén kimutathatja, hogy ezeket a sztereotípiákat gyakran a bevándorlók bizonyos

körei is átveszik. Ő azonban nem áll meg itt és fokozatos hullámokban a közvélemény egyre szélesebb szeleteit bélyegzi meg. És itt kezdődnek a problémák.

Könyve második részében, ahol láthatólag személyes számláit törleszti, Taguieff nekimegy egy csomó, többségükben francia megfigyelőnek, újságírónak vagy esszéistának - miközben érdekes módon alig ejt szót a kelet-európai országokban és Oroszországban virágzó antiszemitizmusról -, akik nemcsak hogy nagyon ritkán adták tanújelét az „abszolút” antiszemitizmusnak, de sohasem ejtették ki a legcsekélyebb mértékben is judeofób szót, viszont gyakran nyíltan elítélték az antiszemitizmus minden formáját. Ez a magatartás mégsem jelent jogot számukra a kedvezményes elbírálásra. Belépünk tehát a személyeskedő támadások keringőjébe. (...) Az általa használt szavak hevése nem akadályozza meg Taguieffet abban, hogy éppen azt vesse azok szemére, akiket ily módon leleplez, hogy undorító módon és kettős mércét alkalmazva „diabolizálnak” másokat és „paranoiás világszemléletet” tanúsítanak. (...)

Az Esprit folyóiratot, amely 1993-ban bátran a támogatására mozgósított, amikor az „éberek” megtámadták, azért pellengérezi ki, mert egyáltalán nem foglalkozott a „judeofóbia legutóbbi hullámával”, és mert a '80-as évek vége óta „egy radikális, de alattomos Izrael-ellenesség és egy amilyen mély, olyan óvatos palesztinpártiság keverékének” a látványát nyújtja, „az egészet egy gyanakvó és kioktató képmutatásban fürdetve”. (Olivier Mongin, az Esprit igazgatója legutóbb lakonikusan megjegyezte: „Az éberség áldozatai maguk is éberekké válnak”, in „B.H. Lévy: 'La ou ca se passe' ”, Esprit, 2005. május) Persze a Le Monde diplomatique sincs megkímélve, ahogyan a jezsuiták lapja, az Études sem.

Tovább tágítva céltábláját, Pierre-André Taguieff ezután rátámad az alterglobalistákra, a harmadik világ híveire, a liberalizmus ellenfeleire és az amerikai hiperhatalom bírálóira - vagyis nagyjából a földgolyó kétharmadára. „A harmadik-világista (tehát Nyugatellenes) antiimperializmus és a radikális Amerika-ellenesség részét képezi az új judeofóbia meghatározásának”, írja, „Amerikát gyűlölni immáron annyi, mint a zsidókat gyűlölni”. Alexandre Adlernek már korábban volt képe azt állítani az izraeli Yedioth Ahronothnak adott interjújában, hogy „a francia

Amerika-ellenesség az antiszemitizmus politikailag korrekt változata” (amire hajlamosak lennénk azt válaszolni, hogy akkor egy amerikai zsidó, Noam Chomsky cionizmussal szembeni bírálata minek a „politikailag korrekt változata”?). Maga Taguieff arról biztosít, hogy a „judeofóbiát” manapság „többé-kevésbé leplezetten a harmadik-világista újszelsőbalosság” hordozza, mégpedig „az ’amerikai-cionista tengely’ démonizálásán keresztül” (La Croix, 2004. október 29.). Az Egyesült Államok és Izrael közötti kapcsolatok kritikája tehát kötelezően egy ördögi kifejezőmód lenne (a „démonizáció”), és ráadásul „leplezett” is lehetne, ami „leleplezési” szakértőket tételez fel. Az Új Jobboldal, amely létezésének harminc éve alatt egyetlen cikket sem szentelt a cionizmusnak vagy az izraeli-palesztin konfliktusnak, az Egyesült Államok bírálata miatt ugyancsak megpecsételtetett Taguieff által, aki az „amerikanofóbiát” „lelkibetegségnek” nyilvánította: „Egyszerre kell olvasni Alain de Benoist-t és Daniel Bensaidot vagy Étienne Balibart”. (Az Új Jobboldal Amerika-ellenességéhez az *Éléments* 2005. tavaszi száma szolgáltatott alapot.) Ezzel azonban még nincs vége. Azt is megtudjuk, hogy „a judeofóbia ma együtt jár a piac diabolizálásával”, tehát a liberális demokrácia vagy a piactársadalom bármiféle bírálata „judeofóbiának” tekinthető. Menet közben Taguieff leleplezi „a ’szegények’ iránti vak elfogultságot” is, amely szerinte a misztikus populizmus, a moralizáló mizerabilizmus és a világ „könnyfakasztó látomásának” a keverékére korlátozódik. A tőke hatalmából eredő társadalmi szenvedések tudata láthatóan nem zavarja meg az éjjeli álmát. Máshol egyenesen azt írja, hogy a holista gondolkodásmód vagy a metodológiai individualizmus bírálata önmagában is a judeofóbia kockázatát rejt magában. Logikus végkövetkeztetése: „Jogosan tehetjük fel magunknak a kérdést, hogy vajon a liberális kapitalizmus és a vele erényes (sic!) kört alkotó politikai pluralizmus immunizál-e az antiszemitizmus ellen” (Előszó Guillaume Erner, *Expliquer l’antisémitisme. Le bouc émissaire: autopsie d’un modèle explicatif*, PUF, Párizs 2005. című kötetéhez), és hozzáteszi: „Mindez jövőbeli vitákat táplálhat a ’begyökeresedett’ szolidáris közösségeket az individualista piactársadalommal szembeállító ’antiglobalista’ mozgalmak totalitárius lehetőségeiről”. Az egyedüli mód tehát, hogy elkerüljük a judeofóbia gyanúját, az „individualista piactársadalom” elvéhez való fenntartás nélküli csatlakozás lenne.

Természetesen - mint azt már korábban mondtuk - a legtöbben azok közül, akiket Taguieff így támad, sohasem kérték Izrael elpusztítását és még kevésbé tanúsították a legcsekélyebb zsidóellenes érzelmet. Ez a részlet azonban nem csökkenti a szerző indulatát, csupán egy újabb ficamra készíti. Megtudjuk tehát, hogy azok, akik „a baloldalon vagy a szélsőbalon állításuk szerint ’harcolnak az antiszemitizmus ellen’, miközben diabolizálják Izraelt és a ’cionizmust’, az új zsidóelleneseket képviselik: a bevallott vagy akár harsányan trombitált antiszemitizmus-ellenesség immáron a zsidók valódi ellenségeinek állandó álarcát alkotja”. Ezzel Taguieff csatlakozik Alain Finkielkraut-hoz, aki „valami rettenetes dolog” születésén rémülködik, ez pedig a „zsidóbarát antiszemitizmus” lenne (L’Arche, 2002. május-június). Az antiszemitizmus deklarált ellenfeleit tehát judeofóbnak lehet deklarálni. Ezekhez még azok is hozzáadódnak, akik „anélkül zsidóellenesek, hogy tudnának róla”. A kör bezárult. Double bind. Ez a túlzás már önmagában felfedi a vállalkozás irányát.

Ilyen előfeltételezésekből kiindulva Taguieff tehát a „zsidóellenes tematika” propagandistái közé nemcsak a „politikai és radikális iszlám valamennyi formájának propagandistáit” sorolhatja be, hanem a „humanitárius újkeresztény áramlatot”, a „nemzetállam túlhaladását és egy posztnacionális világba történő belépés utópiáját prédikáló (baloldali vagy jobboldali, liberális vagy szociáldemokrata) elitek egyik töredékét”, a „neo-antiimperialistákat”, akik „a ’neoliberális’ globalizáció elleni harcukat igyekeznek egy leegyszerűsítő és átfogó Amerika-ellenességre korlátozni”, sőt a „teljes arab világot”, vagyis azokat a „diktatórikus vagy reakciós-plutokrata rezsimeket, amelyek az arab világot alkotják”. Mindez hitelt érdemlő? Vagy inkább azt kell gondolni, ahogy Fabien Ollier írja, hogy „hála ennek a figyelemreméltó kizárólagosságnak, adódik a kérdés: a radikális cionista zsidókat és magát Taguieffet kivéve manapság ki az, aki nem neojudeofób?” (L’idéologie multiculturaliste en France, L’Harmattan, Párizs 2004). (...)

Természetesen Pierre-André Taguieff helyesli az Irak elleni amerikai agressziót is és elítéli Franciaország ezzel kapcsolatos álláspontját, amely szerinte elszigetelte „természetes (sic!) szövetségeseitől”, mert az európaiaknak „ugyanazok az érdekeik, mint az amerikaiaknak”. Szerinte egyébként minden jól halad Irakban: „Az amerikaiaknak is bele kellett volna

süppedniük a háborúba szovjet mintára, de nem ez történt.” Az ember azt hiszi, hogy álmodik. A csúcst akkor éri el Taguieff, amikor George W. Bush kapcsán azt írja, hogy persze „nem egy kifinomult (sic!) kozmopolita értelmiségi”, de ebből tévesen következtetnék arra, hogy tökéletesen kretén, mert „a Földön hivatalban lévő többi vezetőhöz kell hasonlítani”!

Az olvasót kétségtelenül az is meglepi, amikor megtudja, hogy „a felszabadulás óta a zsidóellenes előítéletek és sztereotípiák sohasem keringtek a francia társadalom ilyen sok szektorában ilyen kevés intellektuális és politikai ellenállást keltve”. Taguieff ugyanis nagyon komolyan a „palesztinpártiság médiabeli győzelméről” beszél, amely csupán az „uralkodó politikai szenvedéllyé vált izraelofóbia kifejeződése” lenne. Ez az „izraelofóbia” az antiszemita incidensekkel szembeni viszonylagos média-közömbösségben jelentkezne. „Az ’anticionista’ és ’palesztinbarát’ konformizmus szüntelenül terjed a köztérben”, teszi hozzá, olyannyira, hogy Franciaországban a lelkek növekvő „arafatizációjának” (sic!) lehetünk a tanúi. A kifejezés nevetésre ingerel egy olyan pillanatban, amikor a könyvesboltok szó szerint roskadoznak az iszlámot és az „iszlamista” összeesküvést leleplező művek súlya alatt, és amikor a nagy médiumok állandóan „lázdókról” vagy „felkelőkről” beszélnek az iraki ellenállókat minősítve (akiket Oriana Fallaci nyíltan „állatoknak” titulál).

Feltéve azonban, hogy ez igaz, mire kellene ebből következtetni? Ha az európaiak 59 százaléka úgy véli, hogy Izrael Állam ma fenyegeti a világékét (az Eurobarométer 2003. októberi felmérése az Európai Bizottság megbízásából), bizonyára nem azért van így, mert túl sokat olvasták a Cion bölcseinek jegyzőkönyveit. És ha olyan sokan elítélik a palesztin kérdés izraeli hatóságok általi gyarmati kezelését, bizonyára nem azért teszik, mert a manapság mindenhol betiltott zsidóellenes irodalom hatása alá kerültek. Az izraeli csapatok ténykedése véletlenül nem játszik ebben némi szerepet? Taguieff fel sem teszi magának a kérdést. Azt sem kérdezi meg magától, hogy vajon a „médiabeli anticionizmus”, amelyet „angyali palesztinbarátságá” ír át, vajon nem veszítene-e a hevességéből, ha az izraeli hatóságok a palesztinok kapcsán más látványt nyújtanának a világnak, mint a megszállás, a megalázás és az elnyomás látványa. Ez Tony Judt liberális történész véleménye is, aki szerint „az izraeli kormányok különösen az utóbbi két évtizedben folytatott politikája váltotta ki a

zsidóellenes érzelmek feltámadását Európában és máshol” (in Prospect, 2004. december).

Az ortodox judaizmus ma a „végső és döntő történelmi összecsapást” látja kibontakozni „az iszlám - Izmael - és a nyugati világ - Ézsau - között, ahogyan azt prófétáink és bölcseink megjósolták és előre látták évezredek óta. A ’Háfec ’Háyim által ’harmadik világháborúként’ megjósolt ’Góg és Magóg’ háborújáról van szó” (Rav Mosé Kaufmann, in Kountrass, 2004. május-június). Ehhez az apokaliptikus perspektívához könyvének utolsó lapjain Taguieff is csatlakozik, egy olyan konfliktust jelentve be, amelynek alkalmából a jelek szerint nem leszünk a ravasz ugyanazon oldalán.

„Háborúban vagyunk, háborút üzentek nekünk”, írja. Ez egy „totális háború”. „A harmadik világháború megkezdődött”: a „nagy felosztás” az iszlámot és a Nyugatot szembeállító végső harc alkalmából fog bekövetkezni.

A tézisben, amelyet Pierre-André Taguieff az ő sajátos stílusában védelmez, nincs semmi eredeti, alapjában véve ugyanezt megtalálhatjuk Gabriel Schoenfeld legutóbbi könyvében is (The Return of Anti-Semitism, Encounter Books, San Francisco 2003), aki nem habozott antiszemitizmussal vádolni - többek között - Stanley Hoffmant, Gary Hartot, Uri Avneryt, Michael Lerner rabbit (a Tikkun folyóirat igazgatóját) és Desmond Tutu érseket. Számos más, főleg angolszász szerző ugyanezt vallja, például Alan Dershowitz, Phyllis Chester, Abraham Foxman vagy David Horowitz (Alan Dershowitz, The Case for Israel, John Wiley, Hoboken 2003; Phyllis Chester, The New Anti-Semitism, Jossey-Bass, San Francisco 2003; Abraham H. Foxman, Never Again. The Threat of the New Anti-Semitism, Harper, San Francisco 2003; David Horowitz, Unholy Alliance. Radical Islam and the American Left, Regnery, Washington 2004. V.ö.: Joshua Kurlantzick, „The Left and the Islamists”, in Commentary, 2004. december, valamint Gabriel Schoenfeld, Ruth R. Wisse és Cynthia Ozick írásai a Ron Rosenbaum által szerkesztett Those Who Forget the Past. The Question of Anti-Semitism, Random House, N.Y. 2004 című kötetben, valamint Daniel Goldhagen, Moshe Zimmermann, Omer Bartov és Dan Diner írásai a Doron Rabinovici, Ulrich Speck és Nathan Sznajder által szerkesztett Neuer Antisemitismus? Eine globale Debatte, Suhrkamp, Frankfurt 2004. c. kötetben). Alan Dershowitz, a Harvard professzora

jelenleg azon ügyködik, hogy megakadályozza Norman Finkelstein következő (*Beyond Chutzpah. On the Misuse of Anti-Semitism and the Abuse of History* című) könyvének a Kaliforniai Egyetem általi kiadását, amelynek német nyelvű verzióját a Piper kiadó tervezi. A Noam Chomsky által támogatott Finkelstein korábban azzal vádolta meg Dershowitzot, hogy említett könyvében „szisztematikusan elferdítette a tényeket”. Az a gondolat, hogy a nagyrészt baloldali és szélsőbaloldali „neo-antiszemitizmus” manapság egy „radikális” anticionizmuson keresztül fejeződik ki, megtalálható a Jean-Christophe Ruffin által 2004 novemberében a francia belügyminiszternek benyújtott hivatalos jelentésben is. Ez a jelentés, amelyet valójában Taguieff munkássága inspirált, a szólásszabadság új büntetőjogi korlátozását javasolja, amelyet maga Taguieff is támogat. Ennek a tézisnek mindazonáltal vannak ellenzői is. Michel Wieviorka például két éves terepen végzett kutatómunka után sokkal árnyaltabb véleményt fogalmaz meg (*La tentation antisémite. Haine des juifs dans la France d'aujourd'hui*, Robert Laffont, Párizs 2005). Guillaume Weill-Raynal még tovább megy, mivel az az „új gyűlölet”, amelyet napjainkban a zsidók érzékelnek megnyilvánulni irányukban, szerinte nagyrészt a „képzelet szüleménye”, sőt egyenesen „agyrém”. „Taguieff gondolatisága végeredményben csupán egyetlen elven nyugszik: az amalgám (összezagyválás) elvén”, írja (*Une haine imaginaire? Contre-enquete sur le „nouvel antisemitisme”*, Armand Colin, Párizs 2005.)

Taguieff álláspontját Nonna Mayer politológus a rasszizmus elleni harcra felállított egyik francia bizottság (CNCDH) által megrendelt évenkénti közvélemény-kutatásokra támaszkodva cáfolja. Ezeknek az adatoknak a vizsgálata szerinte azt mutatja, hogy a zsidókkal szembeni többségi vélemény az utóbbi években folyamatosan az elfogadás irányába változott: 2003-ban a megkérdezettek 89 százaléka vélekedett úgy, hogy „a zsidók ugyanolyan franciák, mint a többiek”. Ilyen arányra a múltban sohasem volt példa. Nem igaz tehát, hogy az Izrael-ellenes érzelmek növekedése együtt jár az antiszemitizmus feltámadásával a lakosság körében (CNCDH, *La lutte contre le racisme et la xénophobie 2004*, Documentation française, Párizs 2005, illetve Nonna Mayer, „La France n'est pas antisémite”, in *Le Monde*, 2004. április 4.). Egyébként a mindenféle kisebbségekkel (főleg arabokkal) szemben leginkább ellenséges rétegekben tapasztalható a zsidóellenes

sztereotípiák legmakacsabb továbbélése. Guy Michelat és Nonna Mayer megállapítja, hogy a zsidók elutasítása „minden rekordot megdönt két kategóriában, egyrészt a gaullista jobboldal, másrészt a rendszeres katolikus vallásgyakorlók körében” („Le racisme en France a l’aune des sondages”, in *Historiens et géographes*, 2004. január). Az „új judeofóbia” tehát, ha ez a kifejezés egyáltalán megfelel valaminek, távolról sem írta felül a „klasszikus” antiszemitizmust.

Másrészt és kétségtelenül ez a legfontosabb, nem tapasztalható különleges összefüggés a „judeofóbia” és az izraeli politikával szembeni ellenségesség vagy a palesztin ügy iránti szimpátia között: a zsidóellenes sztereotípiák elvetése még Ariel Saron legelszántabb ellenfelei vagy Palesztina legnagyobb barátai körében is többségi marad. „Végül pedig, az antiszemita aránya nem nagyobb a Bush-ellenesek körében, éppen ellenkezőleg, együtt emelkedik az amerikai elnök iránti szimpátia fokával, aki - éppúgy, mint Saron - a legjobb osztályzatot a leginkább autokrata, leginkább etnocentrikus és leginkább jobboldali szavazók körében kapja” (Nonna Mayer, „Nouvelle judéophobie ou vieil antisémitisme?”, in *Raisons politiques*, 2004. november). Cikkében Nonna Mayer közvetett módon Taguieff bírálataira válaszol, aki szerint az általa idézett közvélemény-kutatások nem alkalmasak „a régi antiszemitizmus továbbélésének értékelésére” („Retour sur la nouvelle judéophobie”, in *Cité*, 2002. június). Azt, hogy az antiszemitizmus és az anticionizmus együtt jár, Dánia példája is cáfolja, ahol az európai országok közül egyszerre mérik a legmagasabb palesztinpárti szimpátiát és a legalacsonyabb antiszemita érzelmet.

Ugyancsak tévedés azt gondolni, hogy „antiszemita incidensek” sokkal nagyobb számban fordulnak elő Európában, mint az Egyesült Államokban. 2000-ben a Rágalmazásellenes Liga (ADL) 1606 ilyen incidenst regisztrált Amerikában (az 1986. évi kilencszázzal szemben), miközben 2004 vonatkozásában az Amerikai-Islám Kapcsolatok Tanácsa (CAIR) 1522 arabellenes cselekményről számolt be az Egyesült Államokban, ami az előző évhez képest 59 százalékos növekedést jelzett.

Ami a „külvárosi antiszemitizmust” illeti, ezt is a megfelelő kontextusba kell helyezni. A legfrissebb közvélemény-kutatások szerint csupán a franciák 19 százaléka vélekedik úgy, hogy „túl sok zsidó van Franciaországban”,

miközben az arabokkal kapcsolatban 63 százalékuk gondolja ugyanezt. Márpedig nehezen tagadható, hogy az arabellenes rasszizmus, miközben általánosságban elítéli, ma nem váltja ki ugyanazt a felháborodást, amelyet a közelmúltra való tekintettel az antiszemita megnyilvánulások kiváltanak, és ezt a különbséget nehezen élik meg a bevándorlók körében. „A közhatalmi szervek jelenlegi ébersége a zsidókat jobban védette az áldozatokká teszi, mint a rasszizmus más formáinak az áldozatait. Ez a kép önmagában táplálhatja az antiszemitizmust” írja Michel Wieviora, aki kihangsúlyozza, hogy „az arabellenes rasszizmus is olyan szenvedést táplál, amely nagyon is eredményezhet antiszemitizmust” (id. mű). Másrészt „az óvatosság hiánya a politikusok és a médiumok részéről az antiszemita vagy antiszemitának feltételezett incidensekkel szembeni reakcióikban és a pátosz, amelyet ilyen esetekben attól való félelmükben tanúsítanak, hogy maguk is antiszemitának nyilvánítanak, növeli a zsidók félelmét, amely viszont zavarba ejti az összes partnert, akik nyomás alá kerülve kötelességüknek érzik, hogy minél gyorsabban reagáljanak. Egy ördögi kör egyfajta hisztériát teremt”, jegyzi meg Esther Benbassa („Juifs et Arabes en France: rupture d’une ancienne coexistence?”, in Regards sur l’actualité, Documentation française, 2004. november). Az ebből az „ördögi körből” való kilépés nyilvánvalóan azt követeli, hogy legyen vége a kettős mérce alkalmazásának, amely csak olajat önt a tűzre.

A (harmadik világból) bevándorló családokban született fiatalok kapcsán írja ugyancsak Esther Benbassa: „Ezekben a rosszul kezelt puszkaporos hordókban, amelyekké a külvárosok váltak, nem annyira a vallásban, mint inkább a palesztinokkal való azonosulás révén találják meg az övéik elvesztett becsületét. A palesztin ügy hőseinek látványos akciói hőstettekké, saját ’birtokká’ válnak, miközben az őket éppen csak megtűrő Nyugathoz társított Izrael a par excellence ellenséget testesíti meg, sorstársaik, a palesztinok üldözésével. Ebben a sémában a zsidók és az izraeliek legtöbbször nincsenek különválasztva” (U.o.) Benbassa a két ellentétes azonosulási folyamatból eredő tükörhatást is kiemeli: „A zsidók is jó ideje kifejlesztettek Izrael körül egy nemzetek fölötti közösségi érzést, amelyet a közel-keleti konfliktus negatív alakulása csak tovább erősített. (...) Miközben a palesztin ügryhöz nyújtott támogatás sok arab-muzulmánál enyhíti a hagyományos identitás felmorzsolódását, sok zsidó és nem csak a

szefárdok, az Izraelhez fűződő ragaszkodásukban a hasonlóan törekeny állapotot elhárító módszerre lelnek. (...) Márpedig a diaszpóra-létben megélt nacionalizmus, ahogyan az manapság a közel-keleti konfliktus és Irak amerikai megszállása alapján kibontakozik, a közösségi lét posztmodern vagy ultramodern formája” („Juifs et musulmans: le modele républicain renégocié”, in Mouvements, 2005. március-április).

Taguieff könyve a maga részéről nyilvánvaló allergiát tanúsít az iszlám iránt és ezzel együtt a bizalmi viszony egyfajta hiányát mutatja a muzulmán világ vonatkozásában, amit az is bizonyít, hogy a legkisebb célzást sem teszi Oriana Fallaci arabellenes rasszista pamfletjeire, amelyeket a Commentary, a The Weekly Standard vagy a The Wall Street Journal-féle amerikai neokonzervatív orgánmok az egekig dicsértek, mint ahogy az iszlamofóbia többi legjellemzőbb megnyilvánulására sem.

Könyvét olvasva megdöbbenő a kontraszt a között a gondosság között, amelyet egyfelől az anticionizmus és a judeofóbia azonosításában, másfelől a között a rendkívüli gondosság között, amelyet az iszlamofóbia, az arabfóbia és az „iszlámistafóbia” megkülönböztetésében tanúsít. Azzal kezdi, hogy az iszlamofóbiát „fenntartás nélkül” el kell ítélni, azután viszont azt magyarázza, hogy ez az iszlamofóbia „megfoghatatlan”, mivel csak „egy lustán felépített fikció az ’új judeofóbia’ mintájára”, és végül is „nagyrészt a propaganda fikciója vagy délibábja”, ami azt jelenti, hogy nem létezik. Akkor viszont feltehetjük magunknak a kérdést, hogy miért kell elítélni.

Taguieff másrészt megjegyzi, hogy az iszlamofóbia egy vallást céloz, nem pedig egy népet, és hogy a judeofóbia valódi pandanja az „arabfóbia”, a rasszizmusnak kifejezetten az arabokat célzó formája: „Hátsó gondolatok nélkül nem lehet átcsúszni a valóban létező arabfóbiából a polémikus fikció szintjén létező iszlamofóbiába”. Nem kérdezi meg magától, hogy vajon az „arabfóbia” ma nem ölti-e magára az iszlamofóbia képét akár

Franciaországban, akár Izraelben, ahol a palesztinokkal fennálló konfliktus a közvélemény széles rétegeiben egy tényleges rasszizmust vált ki, amely egyszerre arabellenes, iszlámistaellenes és muzulmánellenes. Azt sem pontosítja, hogy vajon az „abszolút” anticionizmus, amelyet a franciaországi arab fiataloknak tulajdonít, muzulmán hitük vagy arab mivoltuk terméke.

Miután leleplezte az „iszlám bigottságot”, Taguieff önmagát

„iszlámistafóbnak” nyilvánítja - ami arra a gondolatra vezet, hogy vannak elfogadható fóbiák is. Azt is hozzáteszi, hogy az iszlám „bizonyos dogmájának a bírálata, bizonyos normájának az elutasítása” egyáltalán nem jelent iszlámofóbiát. Végül pedig arról biztosít, hogy az „állítólagos ’iszlámofóbia’ csupán egy megfélemlítési eszköz”: az iszlámofóbia bírálata egyet jelent „azok társadalmi (sic) halálra ítélésével, akik szembe mernek szállni az iszlámista barbársággal”. Mindig a túlzás.

A „judeofóbia” és az (arabfóbiával összekevert vagy attól szétválasztott) „iszlámofóbia” összehasonlítása mindazonáltal jellemző momentum. Valaha a Talmud meghamisított vagy kontextusából kiragadott szemelvényei alapján a zsidókat vádolták azzal, hogy hazudhatnak a gojoknak, ma az iszlámistákat vádolják azzal a Korán szemelvényei alapján, hogy „kettős beszédet” gyakorolnak (Taguieff: „Kettős beszéd, kettős gondolat, kettős doktrína”). Valaha a zsidókat vádolták „kettős hovatartozással”, ma a muzulmánoktól kérik számon, hogy először muzulmánok vagy először (befogadó) országuk állampolgárai. „Meddig gyanúsítanak még bennünket ugyanazokkal a fogyatékoságokkal, amelyeket évtizedeken át a zsidók szemére vetettek: kettős beszéd, kettős lojalitás, egy nemzetközi iszlámista összeesküvés álcázott szereplői?”, írja Tarik Ramadan (in Politis, 2005. január 20.). Valaha a zsidókat vádolták azzal, hogy „nem tudnak beilleszkedni”, ma a lakosság más kategóriái ellen fordítják ugyanezt a vádat. Az antiszemiták mindenütt „zsidókat” és „talmudistákat” látnak, ahogyan mások mindenhol „judeofóbokat” és „dzsihadistákat”. A párhuzam szembeötlő, ahogyan az ilyesfajta érvelés nyomorúsága is. Taguieff azonban ezt láthatóan nem veszi észre.

Valaha azért is szemrehányást tettek a zsidóknak, mert „álcázták” magukat. Manapság Taguieff ugyanezért tesz szemrehányást az állítólagos „judeofóboknak”. Szerinte ugyanis az új judeofóbia „leplezi magát”, ezért aztán le kell leplezni, fel kell deríteni, a napvilágra kell hozni. Az Izrael elleni megnyilatkozásokkal szemben tehát szükség van arra, hogy „egyrészt tekintetbe vegyük az implicit tartalmukat, másrészt pedig a kontextusból következő értelmüket”. Ily módon egy teljesen személyes hermeneutika alapján megnyílik a „szándékokra”, „hátsó gondolatokra” és „burkolt célzásokra” való vadászat. A „ki nem mondott” „dekódolásáról”, „szétszedéséről”, „lefordításáról” van szó, a „szubtilis, közvetett, képletes

antiszemitaizmus” üldözéséről. Ismerős nóta. Ebből persze az következik, hogy a „legitim” anticionista beszéd talán csak látszólag legitim, és hogy talán valójában csak egy finomítottan radikális anticionista beszéd.

Ennélfogva az izraeli politika minden bírálata gyanússá válik és mint ilyen, törvényteleníthető is, a „neojudeofób” paradigma pedig egyúttal annak mutatkozik, ami valójában is: egy diszkvalifikáló és gyanútkeltő gépezet. „Miután azt mondták, hogy az ellenség mindenhol ott van, ténylegesen lehetővé válik, hogy mindenkit annak gyanúsítsanak” (Guillaume Weill-Raynal, id mű).

A „zsidó veszély” taszító mítoszát ily módon az ugyancsak litániaszerűen leleplezett „iszlámista fenyegetés” taszító mítosza követi. Démonológikus beszéd démonológikus beszéd ellen, összeesküvés-elmélet összeesküvés-elmélet ellen, túlzó általánosítás túlzó általánosítás ellen. Ebből kiindulva azután minden lehetségessé válik: a képzelt összefonódások leleplezése, a hamis szimmetriák és az a módszer, amely abból áll, hogy olyan álláspontot kölcsönzünk azoknak, akiket támadunk, amelyet nem éreznek a magukénak (de amelyekről feltételezzük, hogy titokban a magukénak érzik) és karikatúraszerűen mutatjuk be azt, amelyet védelmeznek.

A tényeket ily módon karikírozzák. Egy dolog például arra emlékeztetni, hogy a „rituális bűn” (blood libel, mondják az angolszászok) vádjá, amelyet a múltban a zsidók ellen megfogalmaztak és egyes arab országokban még ma arra is használnak, hogy minden zsidó katonából „gyerekgyilkost” csináljanak, csupán egy undorító mese. Más dolog ugyanezt a mesét annak elfeledtetésére megbélyegezni, hogy három év alatt az izraeli katonák 620 fegyvertelen arab gyereket öltek meg törvényesen.

Könnyű ugyanakkor az „amerikai-cionista összeesküvést” a régi összeesküvés-elméletek egyik fantáziadús változataként bemutatni. Ebben a formában ez valóban semmi más. Ellenben tény, hogy Bush elnököt Izrael Állam feltétlen hívei (zsidók és keresztények) veszik körül, és hogy ez utóbbi a létrehozása óta olyan politikai, katonai és anyagi segélyben részesült az Egyesült Államok részéről, amelynek nincs megfelelője a történelemben. Ha összeadjuk a katonai segélyt, a gazdasági segélyt, a garantált hitelek kedvezményes kamatát, a természetbeni előnyöket és más szubvenciókat, azt tapasztaljuk, hogy 1949 és 1996 között Izrael Állam

csillagászati összeget, 84,8 milliárd dollárt kapott az Egyesült Államoktól, vagyis lakosonként 14.630 dollárt. Az USA által teljesített kamatszolgáltatást figyelembe véve mindez 134,7 milliárd dollárjába került az amerikai adófizetőknek. Ugyancsak tény, amelyet maga az érintett is elismert, hogy az amerikai elnök külpolitikai beszédeit nyíltan a diaszpórával való kapcsolattartásért felelős izraeli miniszter, az egykori szovjet ellenzéki, Natan Scsaranszkij eszméi inspirálják, akit 1977-ben az Egyesült Államok javára történő kémkedésben találtak bűnösnek, jelenleg pedig a Likud szélsőjobb szárnyához tartozik. (2005. január 12-én Bush kijelentette a New York Times-ban: „Ha tudni akarják, hogy melyek az eszméim a külpolitika területén, olvassák el Natan Scsaranszkij könyvét”. V.ö.: Natan Sharansky, *The Case for Democracy*, Public Affairs, New York 2004.) Ugyancsak Scsaranszkij javaslatára bízta meg az izraeli kormány Michael Melchior rabbit, jelenlegi oktatási miniszter-helyettest azzal, hogy állítson fel egy PR-irodát, amely a nyugati sajtóban elterjeszti, hogy az anticionizmus, az Amerika-ellenesség és az antiszemitizmus egy és ugyanazon dolog. És nem Arafat, hanem Francis Fukuyama sajnálkozott legutóbb az amerikai politika és az izraeli stratégiai érdekek szerinte túlzott azonosítása miatt - aminek eredményeként Charles Krauthammer késlekedés nélkül Pat Buchananhez hasonlította (V.ö.: Francis Fukuyama, „The Neoconservative Moment”, in *The National Interest*, 2004. nyár; Charles Krauthammer, „In Defense of Democratic Realism”, in *The National Interest*, 2004. ősz. Lásd még: Murray Friedman, *American Jews and the Rise of Neo-Conservatism. Jewish Intellectuals and the Shaping of Public Policy*, Cambridge University Press, Cambridge 2005.)

Másik eljárás a kettős mérce alkalmazása: Taguieff csodálkozik, hogy a Nobel-békedíjat az „egykori terrorista” Jasszer Arafatnak ítelték oda, de semmi kivetnivalót nem talál abban, hogy ugyanezt a díjat az „egykori terrorista” Menahem Beginnek is odaítélték, aki az Irgun Cvai Leumi parancsnokaként számos terrortámadást szervezett a brit jelenlét ellen Palesztinában 1942 és 1948 között. Méltatlannak találja, hogy egyesek képesek voltak „állathoz hasonlítani Bush elnököt”, de ő maga nem habozik Jasszer Arafat „hüllői (sic) agyáról” beszélni (igaz, hogy Alexandre Adler nemrég „bolivarista gorillának” titulálta a venezuelai elnököt, in *Le Figaro*, 2004. augusztus 18.). A palesztinai öngyilkos-merényleteket említve teljes

joggal mondja, hogy az áldozati státus nem jogosít fel mások megölésére, és hogy az áldozati neheztelés nem lehet egy minden irányú legitimáció forrása. Csak azzal marad adós, hogy általánosítsa is ezt az elvet...

Taguieff még azt is írja, hogy „Izrael Állammal szemben a *reductio ad hitlerum* kötelezőnek számít”, de erre ugyanezzel válaszol az ellentétes irányban, vagyis Izrael „lenácizására” a palesztin ügy szimmetrikus „lenácizásával” reagál, a jeuzsálemi főmufti és Johann von Leers közbeiktatásával. (A hitleri rezsimnek egyes cionista csoportok által a negyvenes években javasolt angolelleses szövetségi ajánlatokról nem tesz említést.) A lenácizóknak, akik azt mondják, hogy „a cionizmus ugyanaz, mint a nácizmus”, egy ellen-lenácizással válaszol, miszerint „a radikális anticionizmus ugyanaz, mint a nácizmus”. Nem én vagyok a náci, hanem te! Nem, mert te vagy! Látjuk a nívót.

Csodálkozunk és mindenekelőtt elkeseredünk, ha azt látjuk, hogy Taguieff olyan módszerekhez folyamodik, amelyeket saját magának is el kellett szenvednie; ha azt látjuk, hogy miután őt magát is „kétes” és „nem világos” személyként kezelték, ő is szaporítja a gyanúsításokat, alkalmanként azok ellen fordulva, akik támogatták; ha azt látjuk, hogy miután leleplezte a gondolatrendőrséget, „láncáról elszabadult kopóvá” válik (Libération, 2005. április 5.), és hogy miután szétszedte a „vörös-barna összeesküvés” mítoszát, háromszínűben (vörös-zöld-barna) kelti azt életre. Elszomorít, ha azt látjuk, hogy a vitatkozó összezagyválásokra vitatkozó összezagyválásokkal válaszol, és ily módon szakít a „nüanszokra való törekvéssel”, amelyet egyébként gyakran magasztal.

Taguieff leleplezi a „spicli-kutató” magatartását, aki azáltal, hogy mindig a „látens iszlamofóbia” jeleit kutatja „azok hátsó gondolataiban, akiket eleve gyanúsként kezel”, „ikvizítor-vallatónak” alakul át. Igaza van. De mit mondjunk arról a „spicli-kutatóról”, aki a „látens judeofóbia” hasonló jeleit keresi mindenhol? A judeofóbia áldozatai ugyanúgy nem immunisak az iszlamofóbia ellen, mint az iszlamofóbia áldozatai a judeofób késztetések vagy kijelentések ellen. Ha azonban a gyanú a szabály, akkor a gyanúsító is gyanúsítható. Ily módon egy vég nélküli tükörijátékba keveredünk. „A szitkozódás banálissá válik, írja Taguieff. A kritikus gondolat helyébe a besúgás lép. A gyűlölködő szlogen-gondolat általánossá lesz.” Valóban. De

akkor ki gyűlöl kit?

Történelmileg a cionizmus a legkésőbb született a XIX. század kezdete óta kibontakozó európai nemzeti mozgalmak sorában, és ugyanazzal a legitimitással rendelkezik, mint bármelyik másik közülük. Alapítója, Theodor Herzl ifjú korában német nacionalista volt, akit lenyűgözött a porosz arisztokratizmus, és aki akkoriban csak megvetést érzett a „gettózsidók” iránt. Nacionalistaként akart szembesülni népe jövőjének problémájával. A kezdetben kisebbségben lévő cionista mozgalomnak először meg kellett birkóznia a jobboldalról, az ortodox judaizmusból származó bírálatokkal, amely erkölcstelennek és istentelennek ítélte egy zsidó állam létrehozásának az ötletét a Messiás eljövetele előtt - az állami „normalizáció” minden formáját szentségtörésnek tekintve, mert a zsidók Tórától való elfordítására törekedett -, és a baloldaléval, a nemzetállam eszméjével szintén ellenséges „bundista” irányzattal. Idővel azonban mindkét ellenzék vesztett erejéből. Az előbbi már csak az elenyésző kisebbségben lévő szatmár és naturei karta közösségekben maradt fenn, az utóbbit pedig a hitleri antiszemitizmus morzsolta fel. Az ortodox judaizmus nagy többsége ma a Ba'al Sem Tov és a vilnai Gaon híveinek „protocionizmusára” hivatkozva csatlakozott a cionista eszményhez (A zsidó vallásos anticionizmusról lásd: Yakov M. Rabkin, *Au nom de la Torah. Une histoire de l'opposition juive au sionisme*, Presses de L'Université Laval, Québec 2004. A szerző megjegyzi, hogy manapság a zsidó állam feltétel nélküli hívei között a világon többségben vannak a nem zsidók. V.ö.: Emmanuel Lévyne, *Judaïsme contre sionisme*, Cujas, Párizs 1969.). A cionizmus egyes zsidók független állam létrehozására vonatkozó akaratát juttatta kifejezésre és egyáltalán nem „prejudikálta” ennek az államnak a helyét. Kezdetben a cionista mozgalom egyébként a világ különböző részein szándékozott létrehozni egy „nemzeti otthont”, és csak később nyert teret az a gondolat, hogy ezt Palesztinába kell telepíteni. A „cionista” és az „izraeliek” összekeverése már önmagában is egy nyelvi csalás, mert a cionizmus elve egyáltalán nem implicálta zsigerileg azt, hogy az óhajtott zsidó állam Palesztinába legyen telepítve. Szigorúan véve az „anticionizmusnak” tehát annak az eszmének az elutasítását kellene jelölnie, hogy a zsidók bárhol a világon független állammal rendelkezessenek. Ebből a szempontból és a Taguieff által felállított optikában nem látjuk jól,

hogy miként lenne lehetséges egy „legitim anticionizmus”, amivel azt akarjuk mondani, hogy ha a „cionizmus” egy zavaros kategória lehet, akkor az „anticionizmus” fogalma ugyancsak az lehet. A zsidó államnak a régi Erec Jiszrael területén történő létrehozása vallási alapokon nyugszik és a Biblia törvényesíti (Gen. 15, 18-21). Annyi értéke van, amennyit az effajta irodalomnak adunk. Azóta egy másik legitimáció is hozzáadódott: ez pedig a fait accompli törvényessége.

Utalva a napi aktualitásra, megjegyezzük, hogy a Gázai övezetnek az Erec Jiszraelhez való tartozása vitatott marad a zsidó ortodox körökben, mert „lehet, hogy ez a terület sohasem képezte részét az Egyiptomból való kivonulásukkor Izrael gyermekei által meghódított Szentföldnek” (Kountrass News, 2004. április). A palesztin kérdés Izrael Állam általi kezelése nyilvánvalóan nem náci, és nem is korlátozódik egyfajta rasszizmusra, noha természetesen gerjeszthet vagy törvényesíthet rasszista magatartásokat. (Az az eszme, miszerint a cionizmus a „rasszizmus és a faji megkülönböztetés” egyik formája, mindazonáltal az ENSZ hivatalos doktrínája részét képezte 1975 és 1991 között. Ekkoriban jelentette meg Israel Shahak egykori deportált, az Emberi Jogok Izraeli Ligájának alapítója a *Le racisme de l'État d'Israel*, „Izrael Állam rasszizmusa” című könyvét Guy Authier kiadásában, Párizsban, 1975-ben.) A palesztin kérdés Izrael általi kezelése egy gyarmati típusú kezelés, amelynek az egyedüli sajátossága az, hogy a dekolonizáció utáni időszakra esik.

Ellentétben a mondással, nem egy ország nélküli nép jött letelepedni egy nép nélküli országba, és ebből ered az összes későbbi probléma, amelyeket itt most nem próbálnánk összefoglalni. Az izraeli-palesztin konfliktus ma teljes zsákutcában van, amelyből Mahmud Abbasznak a Palesztin Hatóság élére történő megválasztása sem fog bizonyára kiutat jelenteni. A palesztinok tiltakozása a megszállás ellen nem fog abbamaradni. Ami az ortodox judaizmust illeti, „még mindig azt a napot várja, amikor az arabok kiűzetnek Izraelből és a Szentföld teljességében a miénk lesz” (Kountrass News, 2004. november). A cionizmus többek között egy olyan terület létrehozását célozta, ahol a hosszú ideje üldözött zsidók végre békét és biztonságot találhatnak. Ebből a szempontból csak a terv történelmi kudarcát konstatálhatjuk: ha van ma egy olyan hely, ahol a zsidók nincsenek biztonságban, az éppen a bunkerré (gettóvá?) való átalakulásra törekvő Izrael Állam, amelyet a

történelem tragikus iróniájaként - a már Zsabotyinszkij által is óhajtott - vasfal választana el az araboktól.

Jelenlegi formájában Izrael Állam történelmileg a globális antiszemitizmus terméke. A zsidó nép nagyrésze által a III. Birodalom alatt elszenvedett üldöztetések nagy erkölcsi hitelt biztosítottak a zsidóságnak, miközben radikálisan diszkreditálták az antiszemita beszéd minden formáját. Ilyen körülmények között nagy a kísértés arra, hogy antiszemitának állítsanak be bárkit, akit el akarnak hallgattatni. Az antiszemitizmus gyanújától való félelem kifizetődőnek bizonyulhat azok számára, akiknek hatalmukban áll ujjal mutogatni a feltételezett antiszemitákra vagy judeofóbkra. Egy ilyen fenyegetés a szó szoros értelmében leigáz, mivel lehetővé teszi a diszkvalifikálást, a megfélemlítést, a törvénytelenítést, a kirekesztést. Ez az istenkáromlás, az eretnokség, az istentagadás vádjának modern megfelelője. Nem vonja maga után a fizikai halált, a máglyahalált, maga után vonja viszont a közéleti halált, a „száraz” halált. Ez a politikai és társadalmi halál szinonimája, nem pedig az iszlamofóbia. „Az antiszemitizmus vádja ugyanúgy működik, mint hajdan a ’kommunista ügynök’ vádja. Ez egy tömeges megfélemlítő fegyver, amely megdermeszti az ellenfelet, megakadályozza abban, hogy beszéljen, és ha beszélt, megakadályozza abban, hogy meghallgassák”, írja Guillaume Weill-Raynal (id. mű). Jerry Falwell amerikai evangelista prédikátor kijelentette: „Izrael ellen lenni annyi, mint Isten ellen lenni”, aminek megvan az az érdeme, hogy berekeszti a vitát. Ilyen légkörben nem az a fontos, hogy megtudjuk, ki a judeofób, hanem az, hogy kinek van hatalma eldönteni, hogy ki az. Pierre-André Taguieff könyvének a megjelenése ebbe a keretbe illeszkedik.

Senki sem tagadhatja persze, hogy vannak olyan anticionisták, akik antiszemiták is egyben, vagy hogy a cionizmus leleplezését inspirálhatja az antiszemitizmus (noha mindig is voltak, még ha kisebb arányban is, a cionizmus iránt jóindulatú antiszemiták). A kérdés az, hogy csatlakozhatunk-e egy pars pro toto-típusú okoskodáshoz, amely a következő szillogizmuson alapul: ha egyes anticionisták antiszemiták, akkor minden anticionista ésszerűen gyanúsítható antiszemitizmussal. A válasz az, hogy nem. Még Izrael Állam létezéséhez való jogának a kétségbe vonását is inspirálhatja más, mint a judeofóbia, példának okáért az antikolonialista szenvedély vagy az a vallásos eszme, miszerint „istentelen” (vagy „bálványimádó”) egy ilyen

államot létrehozni azelőtt, mielőtt a Messiás eljött volna. Egy kétnemzetiségű és laikus államot akarni, amelyben zsidók és palesztinok békésen élnének egymás mellett, kétségtelenül egy tökéletes utópia, de nincs jogunk ezt az álláspontot azoknak a szélsőségeseknek a pozíciójával azonosítani, akik „a zsidókat a tengerbe akarják szorítani”. Mit mondana Taguieff annak az ateista arabnak, aki úgy vélné, hogy Iránnak vagy Szaúd-Arábiának ugyanúgy nincs joga iszlám államként létezni, mint Izraelnek zsidó államként?

„A szavak értelmének elcsúszása által, de a legkisebb bizonyíték nélkül, Taguieff azt sugallja, hogy Izrael Állam kritikája valójában sohasem lenne más, mint szégyenkező antiszemitizmus, amely mögött egy bevallhatatlan judeofóbia rejtőzik. Más szóval, az izraeli politika bírálata sohasem lenne elfogadható”, írja Guillaume Weill-Raynal (id. mű). Akarva-akaratlanul Taguieff közvetett módon ezt az elemzést erősíti meg, amikor azt írja, hogy a „szabad-e Izraelt bírálni?” kérdés az „elemzéskor” (sic!) egyenértékűnek bizonyul azzal a kérdéssel, hogy „szabad-e antiszemitának lenni?”. A mondat nyilvánvalóan Pascal Boniface-t, a Szabad-e Izraelt bírálni? (Est-il permis de critiquer Israël?, Robert Laffont, Párizs 2003) című könyv szerzőjét célozza. Michel Wieviorka a maga részéről azt írja: „Nem igazságos Pascal Boniface-t antiszemitizmussal vádolni, kivéve, ha Izrael minden bírálatát a zsidók ellen általában érzett gyűlölet bizonyítékának tartunk” (id. mű). Éppen erről van szó: az izraeli kormány politikájával szembeni minden bírálat megakadályozásáról egy olyan pillanatban, amikor ez a politika „olyannyira népszerűtlenné vált, hogy intellektuálisan majdnem lehetetlenné vált a védelmezése” (Pascale Boniface, „Un antisémitisme de gauche?”, in Politis, 2004. december 21.). A „judeofóbia” vádjához való szisztematikus folyamodás retorikai stratégiája e bírálat lefegyverzését célozza, és azok leigázását, akik azt kifejezésre juttatják: „Mivel egy vita keretében nehéz védelmezni az izraeli kormány politikáját, nem marad más, mint az antiszemitizmus vádjának abszolút fegyvere a kormány minden bírálatának elhallgattatására” (U.o.). Az Izrael Állammal szembeni ellenségesség kizárólag görcsös, tehát túrhetetlen formákban történő ábrázolása láthatóan minden ésszerű szembenállási forma diszkreditálását célozza, mindez a kierőszakolt „emlékezési kötelesség”, áldozati konkurrencia és együttérzési zsarolás alapján (V.ö.: Jean-Michel Chaumont,

La concurrence des victimes. Génocides, identité, reconnaissances, Découverte, Párizs 1997. A Proche-orient.info (a franciaországi cionista körök internetes szájta - a ford. megj.) a maga részéről 2005. április 30-án jelezte, hogy az Egyesült Államokban „a zsidó szervezetek a Kongresszusnál azért ügködnek, hogy megakadályozzák az 1915-ös örmény népirtást elismerő határozat elfogadtatását”.) Nem arról van szó tehát, hogy leleplezzék a judeofóbiát, ahol van, hanem erre támaszkodva para-judeofóbként törvénytelenítsék az izraeli kormány minden bírálátát, a „cionizmus” minden bírálátát, de az amerikai politika, az Egyesült Államok, sőt a szabadpiaci társadalom minden bírálátát is.

Londonban közzétett egyik legutóbbi cikkében Brian Klug is helyükre tette a dolgokat, leleplezve azt az eszmét, miszerint Izrael Állam radikális bírálata a zsidóellenes beszéd új formájának tekintendő. Óva int a „megfordított antiszemitizmustól”, ami abból áll, hogy antiszemitizmussal vádolja azokat, akik nem azok. Végül pedig kiemeli, hogy „ha az anticionizmus az (antiszemitizmus) maszkjaként működhet, ez igenis annak a bizonyítéka, hogy önmagában nem antiszemita, mert egy álarc, amely nem különbözik attól, amit maszkíroz, nem egy álarc” („Is Europe a Lost Cause? The European Debate on Antisemitism and The Middle East Conflict”, in Patterns of Prejudice, 2005. március. V.ö.: Irfan Khawaja, „Poisoning the Well: The False Equation of Anti-Zionism and Anti-Semitism”, Center for History and New Media, George Mason University, 2005. március 28.). Taguieff leleplezi a „zsidók”, „izraeliek” és „cionista” összekeverését. Ezen a ponton teljesen igaza van. Érthető, de nem helyeselhető, hogy a palesztinok nehezen tesznek különbséget zsidók és izraeliek közé. „Ha egy közel-keleti arab számára az ellenség egy izraeli, akkor ez az izraeli egy zsidó is, és a két szó könnyebben vagy spontánabban felcserélhető”, írja Michel Wiewiorka (id. mű). Más időkben mások ugyancsak nehezen tudták megkülönböztetni a franciát a katolikustól, az orosz a kommunistától, a németet a náciától. Az ilyesfajta összemosás pusztító hatású ugyan, de az elsődleges forrása az, hogy egyrészt a diaszpórában élő zsidók egy részre feltétel nélkül azonosul Izrael Állam politikájával, másrészt pedig ez az állam azt állítja magáról, hogy minden zsidó nevében beszél. „A szélsőségesek, akik azt prédikálják, hogy valamennyi zsidó feltétlen támogatásban részesíti az izraeli politikát, bármilyen is legyen az, felállítják

a „diaszpóra-zsidók egyenlő Izrael” képletet, amely rendkívül veszélyes, mert viszonzásképpen olyan antiszemita beszédekert provokálnak ki, amelyek ugyanezen a képletten alapulnak”, írja ugyancsak Michel Wiewiorka (id. mű).

Izrael Állam ugyanis nemcsak egy zsidó állam szándékozik lenni, hanem egy olyan állam, amely azon alapul, hogy minden zsidó nevében beszél, akár izraeliek legyenek, akár nem. A diaszpórikus „számkivetettségben” (galut) élő valamennyi zsidót potenciális és ezen a címen a „hazatérés törvényét” érvényesíthető izraelinek tekinti, ami arra vezet, hogy „öngyűlölő árulókként” leplezze le az őt bíráló minden zsidót. 2004 elején Ariel Saron önmagát proklamálta „a zsidó nép vezetőjének”. Tony Judt szerint „Izrael igénye arra, hogy minden zsidó nevében beszéljen, a legfőbb oka annak, hogy az Izrael-ellenes érzelmek judeofóbiává változnak” („Goodbye to All That”, id. cikk).

A legjobb módszer a „zsidók”, „izraeliek” és „cionisták” közötti összemosás feloldására tehát az lenne, ha arra emlékeztetnének, hogy sok zsidó nem „cionista” és nem is Izrael-párti. (A hevesen zsidóellenes arabok figyelmét fel lehetne hívni arra, hogy az izraeli Ha’aretz nevű nagy napilap erőteljesebben bírálja az izraeli politikát, mint bármelyik nyugati laptársa.) Márpedig Pierre-André Taguieff nem ezt teszi, hanem éppen az ellenkezőjét, azt kockáztatva, hogy tovább táplálja ezt az összemosást, amelyet egyébként leplez. Könyvében végig az izraeli kormány álláspontját visszhangozza, az „öngyűlölet vagy az önszégyen által megszállt elzsidótlanított zsidókként” bélyegezve meg az anticionista zsidókat, és „hasznos idiotáknak” minősíti őket, olyan egyéneknek, akik „zsidó származásukat ’anticionista’ álláspontjuk legitimálására használják fel”, ezért „nem zsidó (sic!) zsidóként” leplezi őket. Ezek a jelzők meglepnek. Azok a zsidók, akik elítélik Izrael Államot és politikáját, szabad folyást adnak racionalitásuknak. Máshogy gondolkodnak, mintha csak a zsidó mivoltukra lennének tekintettel, és semmi nem jogosít fel bennünket arra, hogy „árulóknak” (Adler) vagy „disszidenseknek” (Ruffin) minősítsük őket. Egyébként is elvárhattuk volna egy olyan szerzőtől, aki egyébként ellene van a „társadalom etnicizálódásának”, hogy támogassa ezt a fajta objektív vagy „antietnikai” gondolkodásmódot. Egyáltalán nem ez történt. Leplezve azokat, akik összekeverik az arabokat és a muzulmánokat, Taguieff joggal

húzza alá, hogy „vannak arabok, akik teljesen elvetik a muzulmán vallást”. Akkor miért nem üdvözli ugyanilyen módon azokat a zsidókat, akik „teljesen elvetik” a cionizmust?

Taguieff odáig megy, hogy több ízben is átveszi a nemég Jean-Claude Milner által egy szó szerint eszelős könyvben használt „a tagadás zsidói” kifejezést. Milner szerint a zsidóellenesség az európai történelemnek nem a balesete, hanem a „természetes vallása”: „Mindenek az oka a régi Európa. (...) Ő talált fel és ő alakított ki mindent” (Les penchants criminels de l'Europe démocratique, Verdier, Lagrasse 2003. A mű Benny Lévy és a Lévinasi Tanulmányok Intézetének az égisze alatt jelent meg.). Európa alkotóelemeinél fogva, ontológikusan zsidóellenes lenne, és nem is lehetne semmi más, maga a hitleri antiszemitizmus az „európai paradigma folyamatosságába” illeszkedne, a jelenlegi európai építkezési folyamat pedig a hitleri pogromok egyenes vonalába. A zsidók kiirtásának titkos óhaja a kezdeteitől benne lenne az európai pszichében. Innen a végkövetkeztetés: „A zsidók elsődleges feladata, hogy megszabadítsák magukat Európától”. Nem vagyunk messze a zsidó hagyománytól, amely az „állatiasságot”, a „csalást”, a „gyilkolásra való hajlamot” és a Jákobbal szembeni féltékenységet annak a belső egység nélküli lénynek a lényegi jellemzőivé teszi, aki Ézsau lenne, vagyis a Nyugat, amelyről ugyanez a hagyomány azt mondja (Kohéleth Raba 1,1), hogy annak legsötétebb része, Európa, a disznóra ('Hazir) hasonlít. „A tagadás zsidói” kifejezés megtalálható Benny Lévy-nél is, aki a zsidók és nem zsidók közötti áthatolhatatlan határ meghúzására hív fel, amiatt, mert nem tartoznak ugyanahhoz a létezéshez: „Nincs olyan, hogy ember, hanem csak zsidó és pogány! Elválasztott létezés a világon!” (Etre juif. Étude lévinassienne, Verdier, Lagrasse 2003. A témában lásd: Jacob Rogozinski kitűnő kritikája, „Retour au ghetto?”, in Esprit, 2004. november.). Taguieff mindössze annyit mond Milner könyvéről, hogy „amennyire csillogó (sic!), annyira vitatható”.

És gondolatmenetének legnagyobb hibája ebben van. Nem lehet csodálkozni, hogy a radikális „anticionisták” ugyanabba a főbiás gyűlöletbe társítják a „zsidókat” és a „cionistákat”, ha ugyanakkor azt állítjuk, hogy az előbbieknél nem szabad megkülönböztetniük magukat az utóbbiaktól. Nem lehet egyszerre megbélyegezni a „cionistákat” és a „zsidókat” összemosását, és „árulóknak” beállítani azokat a zsidókat, akik az izraeli politikával vagy

Izrael Állammal szembeni ellenségességük tényéből következően az élő bizonyítékát képezik az összemosás hamisságának. Nem lehet úgy leleplezni az antiszemita, anticionista és Amerika-ellenes álláspontok vitázó egyesítését, hogy közben azt állítjuk: az antiszemitizmus, az anticionizmus és az Amerika-ellenesség egy és ugyanazon dolog. Azt állítani, hogy minden anticionistát zsidóellenesnek lehet gyanúsítani vagy deklarálni pontosan ugyanaz, mint azt állítani, hogy ha az ember „anticionista”, akkor egyben zsidóellenes is.

Amikor Bernard-Henry Lévy megjelentette esszéjét a francia ideológiáról, Raymond Aron nyugtalanságának adott hangot amiatt, hogy „hisztérikus mivolta miatt” ez a könyv „a zsidó közösség egy töredékének a hisztériáját fogja táplálni”, elhítelve a franciaországi zsidókkal, hogy „a veszély mindenhol ott van, és hogy a francia ideológia egy szüntelen harcra ítéli őket egy olyan ellenséggel szemben, aki befészkelte magát honfitársaik millióinak a tudattalanába” (L'Express, 1981. február 7.) Vajon mit mondott volna Milner könyvéről?

Végül megkérdezhetjük magunkat, hogy vajon a nagy tudású, mindeddig a nüanszokra is figyelő és igen alapos Pierre-André Taguieff miért követte el ezt a könyvet, amelyet nem tudunk csupán egy személyes idioszinkráziával magyarázni. Miután régebben hevesen támadták egyes zsidó körök (az SOS Racisme és a Marc Bloch Kör), mára pedig a Proche-orient.info kedvencévé vált, ezzel a könyvvel elhagyja eddigi elemző és megfigyelő álláspontját a partizán álláspontjáért, és ezzel párhuzamosan érzékelhetően jobbra csúszik. Ami pedig az olvasót illeti, ezer oldalnyi nácizás és ellennácizás, taszító sugalmazás és légből kapott feltételezés után egyfajta zsibbadás vesz rajta erőt. Roger Cukierman (a franciaországi zsidóság képviselői szerveként fungáló CRIF elnöke - a ford.megj.) barátait és a Benador Associates (többek között az antiszemita rágalmazási ügyekre szakosodott zsidó ügyvédi iroda - f.m.) ügyfeleit kivéve vajon ki lesz hajlandó elfogyasztani egy hasonló kaliberű könyvet?

A judeofóbia valós probléma. Nem segítjük elő a megoldását, ha Izrael Állam politikájának elvi támogatására használjuk fel. Nem tüntetjük el a taszító képzeteket azzal, hogy más taszító képzeteket állítunk velük szembe egy amennyire fárasztó, annyira terméketlen tükörijátékban. Azokban a

témákban, amelyek ilyen szenvedélyeket keltenek, mint ez, mérsékelnünk kell a szavainkat. Megannyi túlzás után kedvünk támad újraolvasni olyan racionális szerzőket, mint amilyen például Martin Buber és Hannah Arendt.